

Binnen de vaste commissie voor Financiën hebben enkele fracties de behoefte om over de voorgehangen concept-uitvoeringsregeling Geefwet (Kamerstukken 33 006, nr. 17) enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De voorzitter van de commissie,
Aptroot

De adjunct-griffier van de commissie,
Giezen

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het concept van de uitvoeringsregeling Geefwet. Deze leden bedanken de staatssecretaris voor de nadere uitwerking van de Geefwet en de uitwerking van onder andere het amendement dat de aftrek mogelijk maakt van eenmalige giften aan steunstichtingen SBBI's in zowel de inkomstenbelasting als de vennootschapsbelasting. Op een aantal onderdelen van de uitvoeringsregeling vragen de leden van de VVD-fractie nadere toelichting.

In algemene zin zijn de leden van de VVD-fractie positief gestemd dat de Geefwet particulieren en organisaties steunt in hun streven zelfstandig goede doelen te verwezenlijken. Deze leden vragen de staatssecretaris de budgettaire beheersbaarheid van de Geefwet goed in de gaten te blijven houden. Bovendien moet blijvend goed worden gekeken naar de uitvoeringslasten van deze wet voor de Belastingdienst en de administratieve lasten voor organisaties.

De leden van de VVD-fractie zijn content met het feit dat ANBI's in staat worden gesteld door middel van commerciële activiteiten de eigen broek op te houden. Kan de staatssecretaris in dit kader een nadere toelichting geven op de toegelaten beleggingsactiviteiten, ten aanzien van bepaalde vrijwilligersorganisaties, zorginstellingen, microfinancieringsinstellingen en revolving funds? Kan de staatssecretaris bovendien nader toelichten of bij het exploiteren van commerciële activiteiten enkel vrijwilligers mogen worden ingezet, of tevens mensen in vaste dienst mogen worden genomen? Hierbij kan gedacht worden aan personeel in een horecagelegenheid of in een museumwinkel.

De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris tevens een nadere toelichting te geven op de goedkeuring dat een winstuitkering voor het ANBI-doel van de aandeelhouder een aftrekbare gift is en aan te geven of een ANBI in een BV mag investeren. Verder zouden deze leden graag een toelichting krijgen op de ANBI-positie van woningbouwcorporaties.

Ten slotte zouden de leden van de VVD-fractie graag zien dat de helderheid en transparantie van de Geefwet wordt vergroot. De afgelopen tijd is erg veel gewijzigd voor ANBI's, een sector die voor een groot deel op vrijwilligers draait. Deelt de staatssecretaris de mening dat het nu allemaal erg ingewikkeld is geworden, vooral met betrekking op de vrijwilligers? De leden van de VVD-fractie zien in dit kader de verdere uitwerking ten aanzien van vereenvoudiging in het belastingplan graag tegemoet, alsmede de uitwerking van het wetsvoorstel ten aanzien van de openbaarheid van informatie omtrent ANBI's.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de concept-uitvoeringsregeling Geefwet. Deze leden roepen hun tegenstem op de Geefwet in herinnering. Daarbij hadden deze leden aangegeven waardering te hebben voor de staatssecretarissen van Cultuur en Financiën die hun best hadden gedaan om toch nog iets van de Geefwet te maken. Tegelijkertijd hebben deze leden moeten vaststellen dat deze bewindspersonen daar ook in eigen kring geen politieke ruimte voor hadden gekregen, getuige de amendementen op de Geefwet en het Belastingplan 2012 van de leden van de fracties van de VVD, het CDA en de PVV waarbij van het toch al schamele budget van

€ 12 mln. om het geven aan cultuur fiscaal te ondersteunen, nog slechts € 5 mln. overbleef ter compensatie van de bezuiniging van honderden miljoenen op cultuur. In plaats daarvan werd voor € 7 mln. ruimte gemaakt voor het fiscaal stimuleren van bijzondere projecten voor SBBI's.

Nu het Belastingplan 2012 en de Geefwet zijn aanvaard ligt een concept-uitvoeringsregeling voor. Die regering laat direct een probleem zien van deze gang van zaken. Niet alleen is het budget voor de culturele instellingen meer dan gehalveerd, het heeft ook geleid tot een beperkt budget voor de SBBI's. Om binnen de grenzen van die beperking te blijven komt de staatssecretaris nu met een regeling die aan alle kanten is ingesnoerd: de werking wordt afgebakend tot sport- en muziekinstellingen, de besteding moet betrekking hebben op de viering van een vijfjarig bestaan of veelvoud daarvan, het geld moet in een bepaald jaar worden besteed, een batig saldo moet naar een ANBI gaan. Deze voorwaarden, zo vinden de leden van de PvdA-fractie, zijn goed te begrijpen vanuit de minimale ruimte die de staatssecretaris beschikbaar heeft, maar ze leiden wel tot de even begrijpelijke (schriftelijke) verzuchting van de NOB of de sector niet meer is gediend «met het geven van extra bekendheid aan de mogelijkheden van periodieke giftenaftrek en het openstellen daarvan voor alle SBBI's». De brief van de NOB bevat naar de mening van de leden van de PvdA een reeks van zeer relevante vragen en opmerkingen, opgesomd in negen punten in de samenvatting van de brief. Deze leden vragen de staatssecretaris in te gaan op die negen opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie stellen het op prijs dat in de toelichting de bepalingen integraal worden toegelicht, nu diverse bepalingen van de ene uitvoeringsregeling naar de andere regeling worden verplaatst. Zo ontstaat voor de betrokken instellingen meer duidelijkheid over deze vaak ingewikkelde materie. In aanvulling daarop vragen deze leden de staatssecretaris om op de website van de Belastingdienst goed toegankelijke informatie te plaatsen over de regelingen.

De leden van de PvdA-fractie vragen naar artikel 1e, eerste lid, van de Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994 (UR AWR 1994). De leden van de PvdA-fractie vragen waarom bij een gemeenschappelijke aanwijzing of groepsbeschikking de namen van de afzonderlijke instellingen niet worden getoond op het ANBI-overzicht op de website van de Belastingdienst. Leidt dat niet tot onduidelijkheid of onzekerheid bij potentiële gevers, zo vragen deze leden.

Voorts vragen de leden van de PvdA-fractie naar artikel 1f, eerste lid, van de UR AWR 1994. Het is begrijpelijk, zo stellen de leden van de PvdA-fractie, dat binnen de nauwe kaders die voor de regeling gelden de statuten van de steunstichting moeten omschrijven hoe invulling wordt gegeven aan de viering waarvoor een steunstichting geld wil inzamelen. In de praktijk zullen zulke plannen nogal eens wijzigen, zo verwachten deze leden. Bijvoorbeeld omdat de gemeente geen vergunning verleent voor een voorgenomen wijze van viering, of dat vanwege tegenvallende opbrengsten een andere viering wordt gepland. De leden van de PvdA-fractie vragen of dit in de praktijk niet gaat leiden tot grote problemen: donateurs die een belastingaftrek verwachtten waar de inspecteur achteraf constateert dat het feest anders is gevierd dan omschreven in de statuten van de steunstichting. De besteding van het geld is ook in de tijd ingekaderd: het jaar van de viering plus het daaraan voorafgaande jaar plus het daaropvolgende jaar. Nogmaals, zo stellen deze leden, dit soort beperkingen is begrijpelijk vanuit de noodzaak sluiproutes af te sluiten en belastinglekken te voorkomen, maar wordt zo het doel niet ver voorbij geschoten?

«Het bestedingsdoel is in beginsel vrij», zo staat in de toelichting, doelend op de opbrengst van de fiscaal gesteunde collecte van de steunstichting, «zolang de besteding maar verband houdt met de viering en niet dient ter dekking van normale exploitatiekosten». Vallen de kosten van een knalfuif voor de leden bij het vijfjarig bestaan van de sportvereniging daar ook onder, zo vragen de leden van de PvdA-fractie die daar overigens niet kinderachtig over willen doen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de fractie van de PVV hebben met belangstelling kennisgenomen van de concept-uitvoeringsregeling. Deze leden hebben de volgende vragen, aan- en opmerkingen.

De vraag rijst bij de leden van de fractie van de PVV of een uitvoeringsregeling wel een passend instrument is om de vormgeving van de ANBI, SSBI en de steunstichting SSBI aan op te hangen. Graag horen deze leden de mening hierover van de staatssecretaris.

Daarnaast lijkt met de huidige wet en regelgeving, die een reactie is op maatschappelijke ontwikkelingen, de «maatschappelijke onderneming» steeds meer vorm te krijgen. De leden van de fractie van de PVV constateren dat de vormgeving van deze «maatschappelijke onderneming» (te veel) verspreid is over tal van wetten. De vraag van de leden van de fractie van de PVV is dan ook of de vormgeving van de maatschappelijke onderneming niet een plaats moet krijgen binnen het algemene privaatrecht, bijvoorbeeld in boek 2 van het Burgerlijk Wetboek?

De leden van de fractie van de PVV hebben het commentaar gelezen van de NOB op de wijziging ten aanzien van de bestemming van het liquidatiesaldo van een ANBI. Deze leden kunnen de NOB niet volgen op het punt dat door de notaris «vergeten» wordt om de wijziging ten aanzien van de bestemming van het liquidatiesaldo van een ANBI bij een (toekomstige) statutenwijziging op te nemen. De leden van de fractie van de PVV achten het notariaat er zeer wel toe in staat om dit goed te regelen. Ook achten deze leden het de verantwoordelijkheid van een bestuurder van een ANBI om zeker te stellen dat aan de nieuwe wettelijke bepaling betreffende het liquidatiesaldo is voldaan. Wel kunnen de leden van de fractie van de PVV instemmen met de redenering van de NOB dat het lijkt alsof deze wijziging een onbedoelde bijwerking is van de multiplier die van toepassing is op culturele instellingen. In de lijn van de suggestie van de NOB lijkt dan ook een aanpassing van de liquidatiebepaling gepast. Daarvoor lijkt voor de ANBI, niet zijnde een culturele instelling, de oude formulering van artikel 41a, eerste lid, onderdeel h, van de UR IB 2001 passend. Voor een culturele instelling dient het liquidatiesaldo besteed te worden ten behoeve van een andere culturele instelling. Graag vernemen de leden van de fractie van de PVV de mening van de staatssecretaris hierover en zijn bereidheid om tot deze aanpassing over te gaan.

De leden van de fractie van de PVV vragen zich, met de NOB, af of opbrengsten van beleggingsactiviteiten gezien moeten worden als commerciële activiteiten. De leden van de fractie van de PVV zijn van mening dat de formulering van de leden 5 en 6 van artikel 1a van de UR AWR 1994 teveel ruimte laat. Volgens deze leden moet een onderscheid gemaakt worden tussen algemeen nuttige activiteiten en overige activiteiten. Algemeen nuttige activiteiten zijn alle activiteiten die erop zijn gericht om de doelstelling van een ANBI te verwezenlijken of te bevorderen. De overige activiteiten zijn activiteiten die met de ter beschikking staande middelen van de instelling worden ontplooid met het oogmerk hiermee ter financiering van de algemeen nuttige activiteiten van de

instelling een positief resultaat te behalen. Graag vernemen de leden van de PVV-fractie de mening van de staatssecretaris hierover en zijn bereidheid om tot deze aanpassing over te gaan.

Op grond van het voorgestelde artikel 1a, vijfde lid, van de UR AWR 1994 zijn activiteiten geen algemeen nuttige activiteiten indien de instelling het geheel van die activiteiten tegen commerciële tarieven verricht. Dit legt volgens deze leden iets open wat nadere bezinning vereist. Algemeen nuttige activiteiten kunnen niet tegen commerciële tarieven worden verricht. Een activiteit die dus tegen commerciële tarieven wordt verricht is dus geen algemeen nuttige activiteit. Voor een algemeen nuttige activiteiten is er dus nodig dat althans een deel van de activiteiten niet tegen commerciële tarieven plaatsvindt. Uit een reactie van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) blijkt dat schenkingsakten voor periodieke giften door notarissen vaak beneden de kostprijs of gratis worden gemaakt, onder de commerciële tarieven dus. Maakt dit het maken van schenkingsakten voor periodieke giften tot een algemeen nuttige activiteit? Verwordt een notariskantoor hiermee dan niet tot een ANBI? Nee, immers voor een ANBI moet uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het algemeen nut worden beoogd. Blijft overeind dat om een ANBI-status te behouden, een ANBI iets zal moeten doen dat geld kost, iets dat niet tegen commerciële tarieven gebeurt. Ofwel algemeen nuttige activiteiten zijn activiteiten waar de afnemer niet bereid is de kostprijs voor te betalen. Wordt er hierdoor niet iets kunstmatig inefficiënt gecreëerd en fiscaal gefaciliteerd? Graag de mening van de staatssecretaris.

Op grond van de regelgeving geldt dat bij ANBI's de leden van het orgaan dat het beleid bepaalt, ter zake van de door hen in die hoedanigheid voor de instelling verrichte werkzaamheden geen andere beloning ontvangen dan een vergoeding voor gemaakte onkosten en een niet bovenmatig vacatiegeld. Impliceert dit dan niet dat het voor andere werknemers niet noodzakelijk is dat het salaris bijvoorbeeld conform de Balkenende-norm is?

In de brieven van 27 maart en 5 april 2012 heeft de KNB bij monde van haar voorzitter de heer Sarneel betoogd dat voor het schrappen van de notariële akte bij de periodieke schenking geen financiële noodzaak bestaat. De kosten voor een dergelijke schenkingsakte liggen gemiddeld op € 50. Sarneel wijst er wel op dat bij het wegvallen van de verplichte notariële tussenkomst ook de «beleherung», de wilscontrole en de toestemmingscontrole wegvalt. Daarnaast wijst hij er op dat bij de introductie van de periodieke giftenaftrek de notariële akte eis is ingevoerd om fraude te voorkomen. Graag vernemen de leden van de fractie van de PVV de mening van de staatssecretaris over de argumenten van Sarneel.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie danken de staatssecretaris voor de concept-uitvoeringsregeling Geefwet. Deze leden hebben daarbij nog wel enkele vragen en willen de staatssecretaris vragen tevens in te gaan op de door de NOB in hun commentaar gestelde vragen.

De leden van de CDA-fractie begrijpen goed dat om budgettaire redenen de uitwerking van de regeling voor steunstichtingen van SBBI's beperkt moet worden en dat de regeling goed uitvoerbaar moet zijn voor de Belastingdienst.

In de uitvoeringsregeling is daarom bepaald dat alleen sport- en muziekverenigingen een steunstichting mogen oprichten. Zij mogen dit één keer

per vijf jaar doen. Hoewel de leden van de CDA-fractie begrip hebben voor de benodigde inkadering, betreuren deze leden ten eerste dat niet alle SBBI's onder de uitvoeringsregeling gebracht zijn. Kan de staatssecretaris aangeven op welke wijze buurt- en clubhuizen, scoutingclubs en andere SBBI's alsnog onder de regeling gebracht zullen worden? Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris om dit in de toekomst te regelen?

Kan de staatssecretaris nader toelichten wat hij onder muziekverenigingen verstaat? Aan welke voorwaarden moet een muziekvereniging dan voldoen en bij welke koepel moet de muziekvereniging zijn aangesloten? Deelt de staatssecretaris de mening van de leden van de CDA-fractie dat onder de definitie van muziekvereniging ook zangverenigingen, harmonie, fanfare, brassbands, majorettes, symphonieorkesten en kleine gezelschappen vallen?

De leden van de CDA-fractie vinden het positief dat de staatssecretaris in overleg met de betrokken partijen, zoals de koepels van sport- en muziekverenigingen en de NOB tot een regeling is gekomen waar alle partijen in hoofdlijnen achter kunnen staan. Ook steunen deze leden de beslissing van de staatssecretaris om de besteding door de SBBI vrij te laten. De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat de SBBI's beter zelf kunnen beoordelen welke uitgaven belangrijk zijn voor de vereniging dan de Belastingdienst. Deze leden menen echter dat de voorgestelde uitvoeringsregeling teveel vrijheid laat aan de SBBI. Waarom heeft de staatssecretaris niet als voorwaarde gesteld dat de SBBI het ingezamelde geld moet besteden ten behoeve van het sociale belang? Juist dat sociale belang is volgens de leden van de CDA-fractie de rechtvaardiging om donateurs van de steunstichting SBBI giftenaftrek te geven. Dit is ook in het debat over de Geefwet naar voren gekomen. Door de leden van de CDA-fractie en door de staatssecretaris zijn bij de behandeling van het Belastingplan 2012 verschillende mogelijke bestedingen genoemd, zoals een clubgebouw, een sportaccommodatie of onderhoud daaraan, nieuwe muziekinstrumenten of sportmaterialen. Het gaat dus om investeringen van de SBBI ten behoeve van het sociale belang. De concept-uitvoeringsregeling maakt het echter ook mogelijk om de met belastingaftrek ingezamelde gelden te besteden aan een reis naar het buitenland, een diner of cadeaus voor de leden. De leden van de CDA-fractie verwachten niet dat sport- of muziekverenigingen het ingezamelde geld hieraan zullen besteden, maar deze leden achten het niet de juist om deze mogelijkheid open te laten in de regeling. Is de staatssecretaris bereid om in de uitvoeringsregeling de voorwaarde op te nemen dat het geld wordt besteed aan het sociale belang dat de SBBI behartigt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben met interesse kennisgenomen van de concept-uitvoeringsregeling Geefwet. Deze leden hebben op enkele punten behoefte aan een nadere toelichting.

In het concept staat in artikel 1a, eerste lid, onderdeel h, van de UR AWR 1994 dat uit de regelgeving van de instelling blijkt dat bij opheffing van de instelling een batig liquidatiesaldo wordt besteed ten behoeve van een ANBI met een gelijksoortige doelstelling. Dit heeft tot gevolg dat de statuten van de meeste ANBI's moeten worden aangepast. Uit de toelichting blijkt dat de wijziging met name is ingegeven met het oog op de met ingang van 1 januari 2012 ingevoerde mogelijkheid voor ANBI's om de status van culturele instelling te verkrijgen. De leden van de fractie van de ChristenUnie verzoeken de staatssecretaris nader toe te lichten, waarom hij met het oog op een specifieke groep instellingen, kiest voor

deze maatregel die alleen ANBI's treft. Welke administratieve lasten zijn hiermee gemoeid?

In het concept staat in artikel 1a, derde lid, van de UR AWR 1994 dat de beschikking van artikel 1a, eerste lid, onderdeel h, van de UR AWR 1994 waarbij een instelling wordt aangemerkt als een ANBI kan terugwerken tot en met een voor dagtekening daarvan gelegen datum. In de toelichting staat dat er zich bijzondere omstandigheden voor kunnen doen, waarbij het wenselijk is dat de inspecteur een ANBI-beschikking met terugwerkende kracht afgeeft. De leden van de fractie van de ChristenUnie verzoeken de staatssecretaris toe te lichten waarom dat slechts in bijzondere gevallen het geval kan zijn. Nu is immers bepaald dat terugwerkende kracht in alle gevallen mogelijk is, waarbij een nieuwe instelling binnen een jaar na oprichting het verzoek doet om als ANBI te worden aangemerkt. Een bestaande instelling kan in het huidige beleid een ANBI-status krijgen met terugwerkende kracht tot 1 januari van het kalenderjaar waarin zij de aanvraag doet. Waarom kiest de staatssecretaris ervoor om deze mogelijkheid van terugwerkende kracht zo drastisch in te perken? De leden van de fractie van de ChristenUnie verzoeken de staatssecretaris bij de beantwoording tevens in te gaan op het argument dat terugwerkende kracht niet meer dan redelijk is, aangezien de ANBI-status per definitie enige tijd na de oprichting kan worden aangevraagd.

In het concept staat in artikel 1f, eerste lid, onder a, sub 2, van de UR AWR 1994 dat het ingezamelde geld uitsluitend bestemd is voor een bijzondere investering of uitgave ter gelegenheid van de viering door die instelling van haar vijfjarig bestaan of een veelvoud daarvan. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen de staatssecretaris nader toe te lichten welke schenkingen en bestedingen onder deze regeling vallen. Valt bijvoorbeeld een schenking aan de steunstichting voor de aanleg van een kunstgrasveld ter gelegenheid van een viering van een jubileum onder de regeling indien die het in het voorbeeld genoemde kunstgrasveld in een ander jaar wordt aangelegd dan dat het jubileum gevierd wordt? In dat kader lezen de leden van de fractie van de ChristenUnie in artikel 1f, vijfde lid, van de UR AWR 1994 dat het voor de in de onder 2 bedoelde viering ingezamelde geld besteed mag worden in het kalenderjaar van de bedoelde viering, het daaraan voorafgaande kalenderjaar of uiterlijk in het kalenderjaar daarna. Waarom worden de overige jaren uitgesloten, zo vragen deze leden.

Uit artikel 1f, eerste lid, onder a, sub 7, van de UR AWR 1994 lijkt te volgen dat men hooguit in één kalenderjaar het geld mag inzamelen. Is dit niet onnodig belemmerend om daadwerkelijk forse uitgaven van bijvoorbeeld de voetbalvereniging in het genoemde voorbeeld door giften gefinancierd te krijgen, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie. Deze leden verzoeken de staatssecretaris toe te lichten, waarom voor deze beperking is gekozen. Is daarbij ook een langere termijn overwogen? Deze leden verzoeken daarbij tevens in te gaan op het argument dat deze wijze van fondsenwerving een beroep op de publieke middelen kan voorkomen, juist als het gaat om sportverenigingen en hun faciliteiten.

Alles overziend vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie de staatssecretaris of de regeling voor steunstichtingen SBBI, met alle daaraan verbonden beperkingen, niet te ingewikkeld is en wat de toegevoegde waarde van deze regeling is, boven de reeds bestaande mogelijkheden zoals de periodieke giftenaftrek. Heeft de staatssecretaris overwogen om de mogelijkheid van periodieke giftenaftrek, die reeds bestaat voor alle niet-belastingplichtige verenigingen met meer dan

25 leden, breder open te stellen? Wat zijn daarvan de voor- en nadelen, zo vragen deze leden.

Bij de behandeling van de Geefwet is de motie Schouten/Omtzigt¹ aangenomen, waarin de regering wordt verzocht de mogelijkheid te onderzoeken hoe vakantiedagen om te zetten zijn in een gift. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen de staatssecretaris of er op dit punt al nieuws te melden is. Zo nee, wanneer is dit wel te verwachten?

II Reactie van de staatssecretaris

¹ Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 46.